

Οξεία κοιλία: Συμπτώματα και σημεία που πρέπει να αξιολογεί ο νοσηλευτής

Γεώργιος Βάος
Ομότιμος Καθηγητής Παιδοχειρουργικής ΕΚΠΑ

Οξύ κοιλιακό άλγος στα παιδιά

ΤΕΠ

9% οξύ κοιλιακό άλγος (ΟΚΑ)

10%-30% χειρουργική παρέμβαση

Οξεία Κοιλία (ΟΚ): χειρουργικής ή μη-χειρουργικής αιτιολογίας;

Παθολογικές καταστάσεις απειλητικές για τη ζωή (ΟΚ)

- Οξεία σκωληκοειδίτιδα
- Εγκολεασμός
- Περισφιγμένη βουβωνοκήλη
- Σηψαιμία
- Έκτοπη κύηση
- Συστροφή εντέρου
- Διαβητική κετοξέωση
- Ενδοκοιλιακό απόστημα (πυελική φλεγμονώδης νόσος ,ΙΦΝΕ)
- Κατάποση τοξικών ουσιών (σίδηρος, μόλυβδος, ασπιρίνη)

Οξύ κοιλιακό άλγος

Αίτια

Πεπτικό

Γαστρεντερίτιδα
Σκωληκοειδίτιδα
Μεσεντέριος λεμφαδενίτιδα
Δυσκοιλιότητα
Βρεφικοί κωλικοί
Εγκολεασμός
Μεκκελίτιδα
ΙΦΝΕ
Δυσανεξία λακτόζης
Πεπτικό έλκος
Ηπατίτιδα
Χολοκυστίτιδα-χολολιθίαση
Παγκρεατίτιδα
Περισφιγμένη κήλη

Αιματολογικές διαταραχές

Δρεπανοκυτταρική αναιμία
Ουραιμικό αιμολυτικό σύνδρομο
Πορφύρα
Λευχαιμία

Ουρογεννητικό

Ουρολοίμωξη Ουρολιθίαση
Δυσμηνόρροια
Έκτοπη κύηση
Συστροφή ωοθήκης/ όρχεως

Αναπνευστικό

Πνευμονία βάσεων

Μεταβολικά νοσήματα

Διαβητική κετοξέωση
Υπογλυκαιμία
Οξεία επινεφριδιακή ανεπάρκεια

Φάρμακα - Τοξικά

Ερυθρομικίνη
Σαλικιλικά
Μολυβδίαση

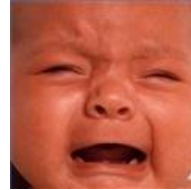
Έγκαιρη εκτίμηση ΟΚ

Ιδιαίτερη πρόκληση

ΟΚ στα παιδιά

Το κοιλιακό άλγος στα **νεογνά - βρέφη** εκδηλώνεται : κραυγές, επίμονο κλάμα, κλαψούρισμα, ευερεθιστικότητα, ανησυχία γογγυσμό, κάμψη των μηρών στη κοιλιά, άρνηση τροφής

Στα **νήπια** η παρατήρηση μια μειωμένης σωματικής δραστηριότητας που μπορεί να φθάνει και μέχρι ακινησίας έχει μεγαλύτερη αξία από τις ερωτήσεις της ύπαρξης ή μή κοιλιακού άλγους

3 κατηγορίες κοιλιακού άλγους

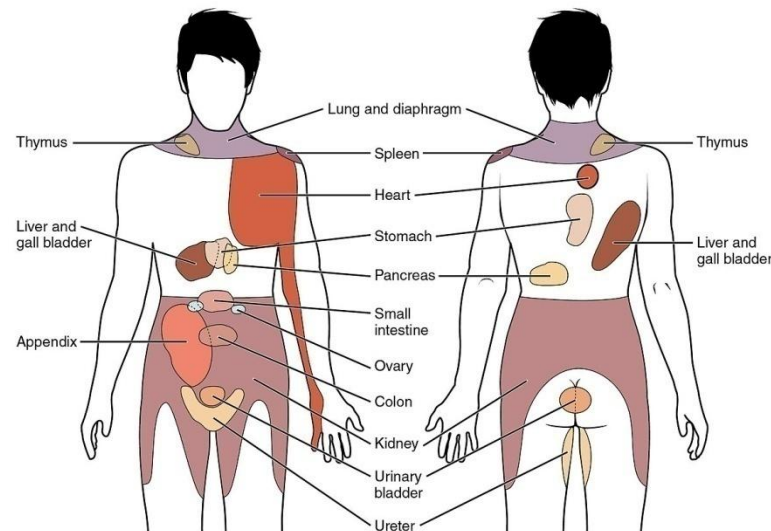
- Σπλαγχνικό

Άλγος στομάχου, κατώτερου οισοφάγου, 12/δακτύλου => επιγάστριο

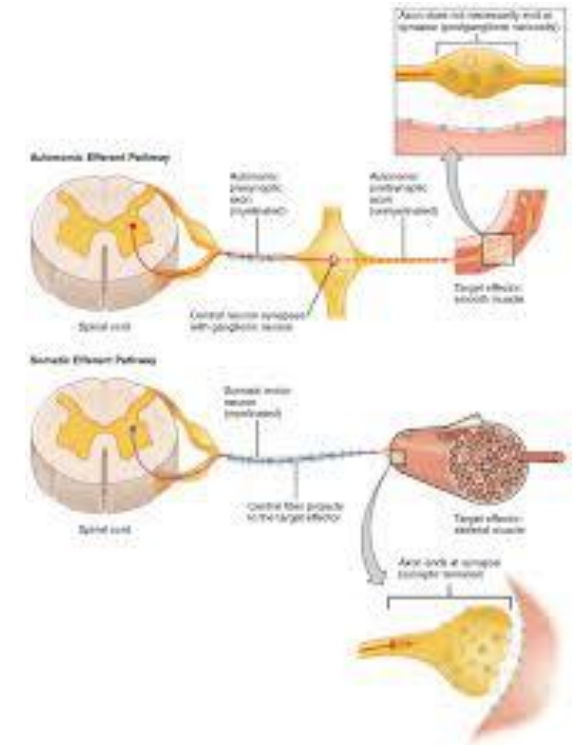
Άλγος λεπτού εντέρου => περιομφαλική χώρα

Άλγος κόλου => κατώτερη κοιλιακή χώρα

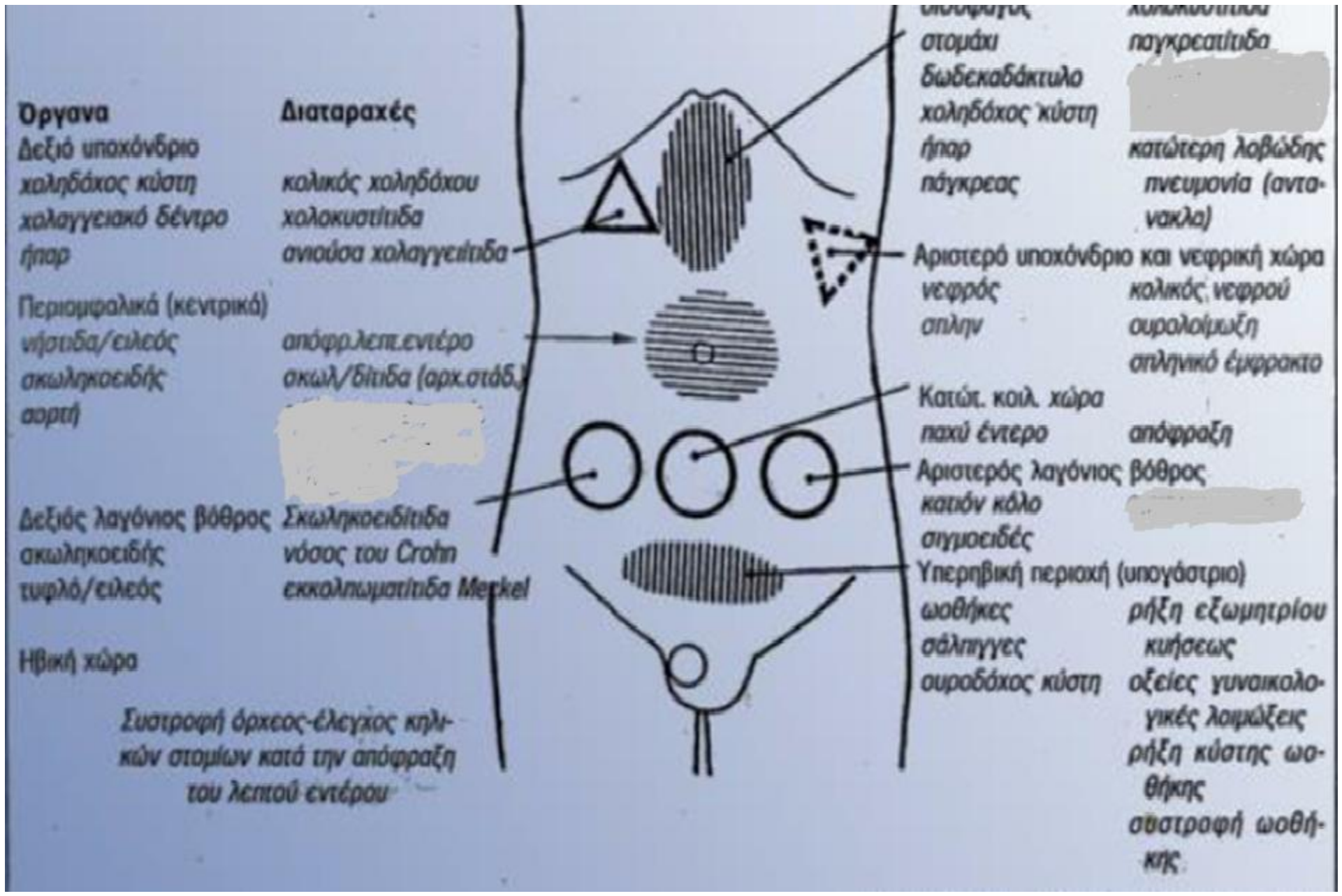
- Σωματοτοιχωματικό

- Αντανακλαστικό

Γνώσεις-Κλειδιά (ΟΚ)
Τι πρέπει να γνωρίζει ο νοσηλευτής
Εκτίμηση συμπτωμάτων ΟΚ

- Χαρακτηριστικά
- Συνοδά συμπτώματα οξέος κοιλιακού άλγους

Γνώσεις-Κλειδιά (ΟΚ)
Τι πρέπει να γνωρίζει ο νοσηλευτής
Εκτίμηση συμπτωμάτων ΟΚ
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΟΚΑ

- **Εντόπιση:** Μη ειδικό ΟΚΑ [(μέση γραμμή, ήπιο/μέτριο, εμετοί (-))]
- **Ένταση:** Ενδοκοιλιακό χειρουργικό αίτιο (εγκολεασμός): αιφνίδιο, έντονο, κωλικοειδές, εντοπισμένο
- **Επιδείνωση:** Οξεία σκωληκοειδίτιδα: επιδεινούμενο, προηγείται εμετού, ναυτία, ανορεξία, πυρετός, διάρροια
- **Αντανάκλαση:** ΟΚΑ/πνευμονία

Γνώσεις-Κλειδιά (ΟΚ)
Τι πρέπει να γνωρίζει ο νοσηλευτής
Εκτίμηση συμπτωμάτων ΟΚ
ΣΥΝΟΔΑ ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ ΟΚΑ

- Κωλικοειδές μικρής διάρκειας ΟΚΑ, ευαισθησία νεφρικής χώρας και/ή αιματουρία => **Κωλικός νεφρού**
- ΟΚΑ, βήχας, δύσπνοια ή πονόλαιμος => **Λοίμωξη ανώτερου αναπνευστικού**
- ΟΚΑ, συχνουρία, πυουρία => **Ουρολοίμωξη ή πυελονεφρίτιδα**
- Χολώδεις εμετοί + ευαισθησία κοιλιάς => **Εντερική απόφραξη**
- Αιμορραγικές κενώσεις + ευαισθησία κοιλιάς => **Ισχαιμία εντέρου**

Γνώσεις-κλειδιά (ΟΚΑ)

Οξεία σκωληκοειδίτιδα /εγκολεασμός

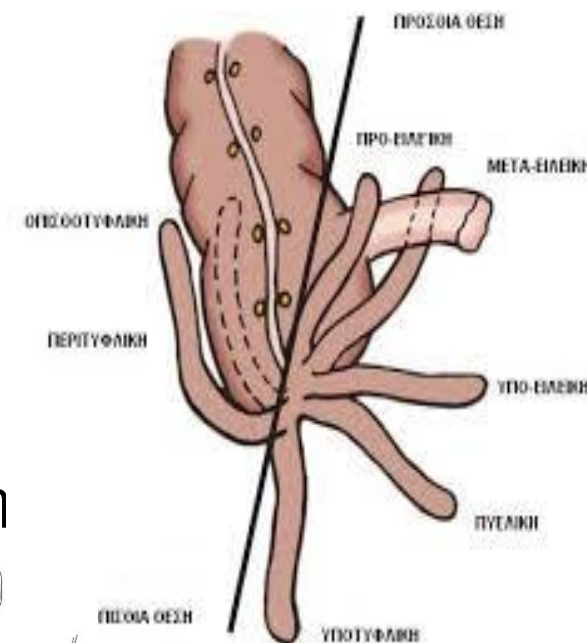
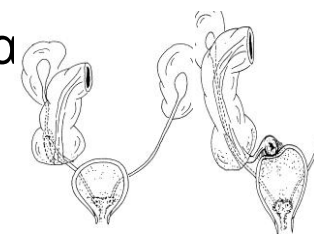
- Υποψία οξείας σκωληκοειδίτιδας. Παιδί με άλγος στο ΔΛΒ
- Παγίδες στη διάγνωση οξείας σκωληκοειδίτιδας

Απουσία πυρετού ή ανορεξίας ή εμετού, διάρροια, άτυπη εντόπιση άλγους

διάρροια → καθυστέρηση διάγνωσης, ↑ επιπλοκών (προσχολική ηλικία)

Εντόπιση
σκωληκοειδούς
απόφυσης

Κολοπαρειακή αύλακα (2%) => άλγος δεξιάς πλάγιας κοιλίας
Μέση γραμμή (12%) => άλγος υπογαστρίου
Οπισθοτυφλική (58%) => άλγος στην εν τω βάθει ψηλάφη
Πυελική(23%) => διάρροια, δυσουρία, πυουρία
Υποτυφλική (5%) => άλγος ΔΛΒ

- Κλασσική τριάδα εγκολεασμού (άλγος, κόπρανα ως ζελέ φραγκοστάφυλου, κοιλιακή μάζα) < 50 %

Pepper VK, Stanfill PrB, Pearl RH. Diagnosis and management of pediatric appendicitis, intussusception, and Meckel diverticulum. Surg Clin North Am 2012; 92: 506-26, vii

Γνώσεις-Κλειδιά (ΟΚ)

Τι πρέπει να γνωρίζει ο νοσηλευτής

Εκτίμηση σημείων ΟΚ

- Επίπεδο δραστηριότητας: ακινησία => **περιτονίτιδα**
- Ζωτικά σημεία: ταχυκαρδία/υπόταση => **υπο-ογκαιμία**
υπέρταση => **νεφροπάθεια,**
πορφύρα Henoch-Schönlein
πυρετός +ρίγος => **πνευμονία ή**
πυελονεφρίτιδα
- Διάταση κοιλιάς περιτοναϊσμός (+), παθολογικοί εντερικοί ήχοι =>
“Χειρουργική κοιλιά”

λοίμωξη στοματοφάρυγγα
περιεσφιγμένη βουβωνοκήλη
συστροφή όρχεως

} **ΟΚΑ**

Πότε απαιτείται χειρουργική εκτίμηση σε παιδί με ΟΚΑ

- **Κανόνας:** Σαφές ή πιθανό χειρουργικό αίτιο ή αδυναμία καθορισμού αιτίου
- Οξύ ή αυξανόμενης έντασης κοιλιακό άλγος με προοδευτική επιδείνωση
- Χολώδεις ή κοπρανώδεις εμετοί
- Ακούσια αντίσταση/σύσπαση κοιλίας
- Εκσεσημασμένη διάταση κοιλίας
- Σημεία ενδοκοιλιακής συλλογής υγρού
- Βαρύ τραύμα κοιλίας
- Ευρήματα εντερικής απόφραξης. Ιστορικό ενδοκοιλιακής χειρουργικής επέμβασης

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ 10 ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ (ΟΚ)

1. Ενδείξεις ενδοκοιλιακού τραυματισμού (ατύχημα, κακοποίηση παιδιού)

2. Πιθανότητα οξέος χειρουργικού προβλήματος (“χειρουργική κοιλία”).

Έχει το παιδί οξεία σκωληκοειδίτιδα ή περιτονίτιδα;

Συμπτώματα και σημεία

3. Ενδείξεις εντερικής απόφραξης

Χολώδεις εμετοί: μηχανική απόφραξη εντέρου, συστροφή

Συμπτώματα/σημεία: Εμφανή

Βρέφη/νήπια: ορατές περισταλτικές κινήσεις διατεταμένων εντερικών ελίκων

Παρουσία χειρουργικών τομών/οσχεο-βουβωνικών διογκώσεων

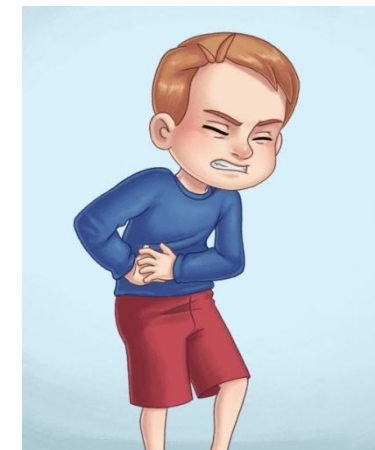
4. Παρουσία διάρροιας

Γαστρεντερίτιδα   εγκολεασμός

πυελική οξεία σκωληκοειδίτιδα

πυελικό απόστημα

ΙΦΝΕ

Συνέχεια....

5. Ψηλαφητή ενδοκοιλιακή μάζα

εγκολεασμός, όγκος-νευροβλάστωμα, οξεία σκωληκοειδίτιδα, νόσος Crohn

6. Άλγος ή διόγκωση οσχαιο-βουβωνικής χώρας

Μη ανατασσόμενη βουβωνοκήλη
Συστροφή όρχεως

7. Αίμα στα κόπρανα

Πρόσμιξη αίματος-κόπρανα => διάρροια βακτηριδιακής αιτιολογίας

Πρόσμιξη αίματος-βλέννας (ως φραγκοστάφυλο) => εγκολεασμός

Μέλαινα => αιμορραγία ανώτερου πεπτικού

ΙΦΝΕ

Συστροφή μέσου εντέρου

Πορφύρα Henoch-Schonlein

Αιμολυτικό-ουραιμικό σύνδρομο

Συνέχεια....

8. Εξωκοιλιακά αίτια ΟΚΑ

Πνευμονία κάτω λοβού*, Άλγος οσχέου, Στρεπτοκοκκική φαρυγγίτιδα, Νεφρολιθίαση, Ουρολοίμωξη, Σακχαρώδης διαβήτης
Νοσήματα ωοθηκών (κύστη, συστροφή, ΙΦΝΕ),
Χολοκυστίτιδα, Παγκρεατίτιδα, Κρίση δρεπανοκυτταρικής αναιμίας
Δηλητηρίαση με μόλυβδο, σίδηρο, ασπιρίνη και Πορφύρα

*

9. Παρουσία ουρολοίμωξης

Μόνο πυρετός (2 μηνών- 2 ετών)

Κοιλιακό άλγος (μεγαλύτερα παιδιά)

Υψηλός πυρετός => πνευμονοφρίτιδα (65% παιδιών με ουρολοίμωξη)

10. Παρουσία δυσκοιλιότητας

Μάζες κοπράνων στην κατώτερη κοιλία

Ραγάδα

Δυσχιδής ράχη, νοητική στέρηση, εγκεφαλική παράλυση, ψυχολογικοί παράγοντες

ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Κύριος στόχος της κλινικής εκτίμησης είναι η **διαφορική διάγνωση** μεταξύ χειρουργικών και μη-χειρουργικών αιτίων της ΟΚ
- **Μεγάλη ποικιλία** αιτίων/συμπτωμάτων-σημείων στην ΟΚ
- Ιστορικό κοιλιακού τραύματος, επιδείνωση άλγους με την κίνηση, ακούσια αντίσταση/σύσπαση, αναπηδώσα ευαισθησία και σημεία εντερικής απόφραξης (χολώδεις εμετοί) αποτελούν **ενδείξεις ΟΚ**
- Όμως, η γνώση και σχολαστική εκτίμηση των συμπτωμάτων/σημείων οξείας κοιλίας διευκολύνει στον **καθορισμό του αιτίου** που την προκαλούν